

Na svojem potovanji pride popotnik do dereče reke; voda je vse mostove pobrala; naprej ne more, usede se na breg, ter reče: „Počakati hočem, da tukaj most naredé, nazaj ne grem, naprej pa tako ne morem. — Kaj čakate tukaj na bregu? ga vprašajo bližnji sosodje. Čakam, da bo most narejen. „Tega pa ne bode dolgo pričakali,“ ga zazavernejo sosodje; „les, iz katerega se bode most delal, še v gozdu rase, in poprej morejo še ves kraj oglédati; a pokazati vam hočemo brod, kjer plitvo vodo lahko prebredete.“ — Ali mož še čaka na bregu, ali je vbojal dober svet, radovednim bralcem ne moremo povedati.

Vredn.

Zvezdarjenje ali astrologija.

Pri azijskih narodih so Gerki dobili tudi zvezdarske vednosti; z njimi pa so zanesli v Evropo marsiktere prazne vere in šege, ki so zapopadene pod imenom astrologija, t. j. umišljeno razlagovanje zvezd in njih moči do človeka.

Od Gerkov je prišla astrologija k Rimljanom v večerno Evropo. Ko so ob času ljudskega preselovanja divje derhali tujih azijskih ljudstev rimsko kvaljestvo poderle, se je astrologija vrnila v Azijo. Tam pa so se je navzeli Arabci, ter so jo dali s svojimi lastnimi pristavki večernim deželam. Tù si je še le prav opomogla, polastila se vsega človeškega početja; imela je moč do sklepov vladarskih vodjev, ter je gospodarila celó čez kraljevstva.

Od Galileja in Keplerja sim je še le jelo prerokovanje iz zvezd vidoma omagovati; zvezde so zgubovale moč do človeka bolj, ko se je čistil njegov duh. V sredi 18. stoletja je bilo k sreči človeštva vse šemarije konec. Odsihmal niso učeni in zvedeni možjé nič v to kaj verovali, temveč prizadevali se izruvatí krivoverne korenine iz pers malo podučenega ljudstva. Veliko hudih vraž se je sicer odpravilo, pa vendar še sedaj delajo repate zvezde med priprostim ljudstvom veliko strahu!

Imamo še dan danes knjigo z imenom „Večna pratika,“ ki je živa priča nekdanjega razlaganja. Vsak planet ima po tem umišljenji svojo moč do gotove stvari na zemlji. Med sedem planetov, ki so jih stari poznali, so razdelili gospodarstvo na zemlji.

V versto so jih postavili, ter so verstili njih gospodarstvo leto za letom. Sedem let se poredoma versté; potlej pa zopet prvi v versti prevzame gospodarstvo. Pravijo n. pr.: letos vlada „Saturn“ i. t. d. Eni iz med njih so bolj moške, drugi bolj ženske natore, solnce za

ogrevanje, luna za rosenje; eni za oživljenje, drugi za pokončevanje. O Saturnu se bere v večni pratiki, da je prvi med planeti; je rujave blede barve, temne luči, ter se naj težje vidi med drugimi planeti, ker je najdalje od solnca in svoj tek dopolni vsakih 30 let enkrat, je merzle nature, malo suh, moški, klaverni, posvetni in poredni planet, kateri je človeški natori sovražen in škodljiv, počasen v svojem djanji, ima stare ljudi, dede in preddede in take, ki globoko mislijo, pod sabo. Dalje je pomlad, leto, jesen in zima popisana po vremenu. Za tim pa setve: pomladanska, jesenska in zimska, nadalje: sadje, hmelj, vino, vetrovi, dež in germenje, škodljive pozemeljske stvari, ribe, bolezni. Vse to je popisano v svojih posebnostih pod tem ali unem planetom.

V večni pratiki se je prihranila žalostna priča zapeljanih malikovavskih časov, ko je še med najvišimi gospodi, kakor tudi med priprostimi kmeti ljudstvo nosilo težak komat na duši, ki je zrastel pri starodavnih Azijatih. Tam na lepih azijskih poljih, po okrajinah imeinitnih rek — Evfrata in Tigrisa — se je poljedelcem in pastirjem nebo skazovalo v svoji lepoti z neko posebno močjo do njih del in opravil, ter je navdajalo prostega človeka z živim umišljenjem, da bi zvezde imele svojo moč do vseh pridelkov in do njih lastnega življenja.

Jelo se je tam častenje solnca in planetov. Kmali so postavili stan, ki je oskerboval to službo, zraven tega tudi zvezde ogledoval, ter njihovo sprehajanje in podruževanje z zemeljskimi dogodbami primerjal. K nesreči se je moglo primeriti, da so se včasih na nebu in na zemlji stare že znane dogodbe ob enem ponavljale, te je začel človek iz obhodnih prikazkov na nebu prerokovati, kaj da se ima zgoditi na zemlji. Če dalje terdneje stal je stan, ki se je pečal s prerokovanjem, zmiraj močnejša bila je vera, da imajo planeti moč do zemeljskih dogodeb. Da se je prerokovanje na storjene skušnje opirati moglo, se vidi iz tega, da so še druga ljudstva brez razločka svoje vere segale po astrologiji. Res je, da so zvezde in dogodbe na nebu navdajale vsa ljudstva z neko močjo, ki ni drugemu razumljiva, kot temu, kdor se truden posvetnega boja obrača dan na dan s srcem in mislijo tje po mirnem, tolažbo dajavnem obrazu ponočnega neba. Ni tedaj čuda, da se je astrologija prikupovala vsem ljudstvom. Kdo se ne ozira, ko mu persi pokajo od prečudnih čutov, tje po milem nebu, odkodar se mir razširja čez zaupljive duše! Takrat, ko še duh človeški ni mogel odpreti neba, da bi bil povedal, kaj da so zvezde, imeli so omenjeni občutki nam nerazumljivo moč do človeka. Sorodnost človeškega duha in njega potreb se očitno vidi na tem, da ni nobena vera od izhodne Azije do večernih primorskih bregov astrologije za malikovanje ali za zmoto spoznala, temveč so se ji vdali Indi, Peržani, Egipčani, Gerki, Rimljani in Arabci. Tako je starodavno umišljenje nedolžnega poljedelskega ljudstva doseglo veliko moč do človeškega po-

četja. Uklanjali so se ji oblastniki, častili jo podložni, ter so prednjo vsi trepetali.

Tišoč in tisoč let je ta vera gospodarila po svetu. Babilonska in asirska vera, vera dveh ljudstev, ki je že 2000 let pr. Kr. imela svoje imenitne vlade in mesta, ima v sebi korenine poslednje astrologije, tedaj se je astrologija že veliko poprej začénjala. Silno stara je bila vera na planetovsko gospodarstvo, na zvezdarsko prerokovanje imela je neizrekljivo moč do ljudskega dušnega življenja, ker se je bila vrasla v toliko njih ver; toda odbila ji je ura, nehala je nje silna moč, da si je dolgo zatirala prosto dušno življenje. Po Koperniku, Keplerju in Newtonu je dobil duh tisto nepremagljivo moč, kateri se je morala podvreči strašna krivovera, ki je čez štiri tisoč let nad vsemi ljudstvi in nad njihovim; in telesnimi deli gospodarila.

Ako prašamo, zakaj da Bog ni davnej že dal razsvetljenim možem spoznati resnice, pač nobeden ne more drugega odgovoriti, kot to, da Bog svojih resnic ne nosi za človekom, ampak, da mu je dal umnega duha, s katerim bi jih moral spoznavati v božjih delih s prostim lastnim prizadevanjem.

Metelko

v

slovenskem slovstvu.

Tihemu potoku podoben, ki lepe senčasti in ravne polja roni, je delal Metelko do svoje sive starosti kakti nas drugi Dobrovski. Bil je Metelko ves Slovenec, in pa Dolenec. Bodi mu slava!

Slomšek.

E.

44. V miru je Metelko naj rajši pečal se s slovenščino, marljivo je prebiral časnike in knjige, vzlasti slovenske. — Slabel je telesno na očéh, nikakor pa na duhu. Vidi se to že iz tega, da je poslednji dve leti svojega službovanja bil jako delaven. Kar je slovenščino učil le še v dveh viših razredih, je pa v zborih Zgodovinskega društva pogostoma čital ali govoril kaj iz slovstva slovenskega in zgodovine nje-gove. Zdi se mi, da ga je Nečúsek pripravil na to, svést si, da bodo književne povésti, ki jih je slišal pri njem v šoli, v društvu mikale tudi odrasle zgodovinarje. Govoril je Metelko le-tù po nemški, in ob kratkem so naznanjale se omenjene tvarine po Novicah l. 1857, obširniše pa nekaj po „Mittheilungen des historischen Vereins,“ nekaj po „Laibach. Ztg.“ l. 1856—1858.